

เทศน์อบรมพระ ณ วัดป่าบ้านตาด

เมื่อวันที่ ๑๕ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๕๓๐

มีแต่ชื่ออุดมกรรมฐาน

ผู้มาศึกษาอยู่นี้ ผู้มาอยู่หลาย ๆ ปีกี่มี ก็ไม่เห็นเป็นเครื่องส่งเสริมอะไรขึ้น ถ้าพูดถึงสิ่งภายนอกก็ดี มีแต่มาดให้เรานักลงไปเรื่อย ๆ นี่นะ มันเป็นอย่างไง เอ๊ อยู่หลาย ๆ ปีนี้มันน่าจะเสริมกัน แล้วทำไมตกลง ๆ คิดในสิ่งที่เราไม่คิด แสดงออกมาในสิ่งที่เราไม่แสดง นี่ซิ อันนี้ทำให้เราคิดเรื่อย ๆ เข้าไป สุดท้ายก็ออกเป็นประโยคออกมาละ เป็นคำพูดออกมาอย่างนี้ละ ไอ้เรื่องก่อนนั้นสร้างนี้ นี่เคยพูดเสมอ ทำไมพูดด้วยความเห็นภัยทำไมจึงเห็นคุณ นี่ซิมันขัดกันอยู่ ๆ อย่างนี้ เอ๊ ชอบกลนะ

แบบฉบับมีอยู่ ให้เห็นอยู่ตำตาอยู่นี่นะ ฟังซิ ไม่ใช่เอาปลอม ๆ มาพูดกันแบบปลอม ๆ ฟังกันแบบปลอม ๆ อ่านกันแบบปลอม ๆ อ่านกันด้วยตัวจริง ของจริงมีอยู่ ตำรับตำรา นั่นละคือองค์ศาสดา ท่านก็พูดไว้แล้วเวลาเราล่วงไปแล้ว ก็คือธรรมวินัยที่เราแสดงไว้นี้จะ เป็นครูแทนเราตถาคต นั่นท่านบอกไว้ไม่มีอะไรผิดเลย พระพุทธเจ้าท่านเป็นอย่างไง ท่านชมเชยที่ตรงไหน การก่อการสร้างเป็นความยุ่งเหยิงวุ่นวายในเรื่องจิตตภาวนา และสอนมาตั้งแต่เริ่มแรกจนกระทั่งวันปรินิพพาน ไม่ทรงเปลี่ยนแปลงเป็นอย่างอื่นอย่างใดเลย เพราะเป็นสวากขาตธรรม คือตรัสไว้ชอบ ๆ แล้วจะไปแก้ไขอะไรอีกล่ะ ก็เมื่อตรัสไว้ชอบแล้ว

ผู้ฟังน่าจะพิจารณา นี่ทำให้ผมอุก ภาษาภาคอีสานเรียกอุก จะตายมันค้ำหัวอก ภาษาทางนี้เราเรียกอุก มันค้ำหัวอก พูดอะไรก็พูดแล้วหมู่เพื่อนไม่สนใจจะยึดเอาไปเป็นข้อปฏิบัติเพื่อกำจัดกิเลสของตัวเอง เพราะธรรมะเหล่านี้เป็นธรรมะเครื่องกำจัดทั้งนั้น ทำให้คิดแหละ สถานที่พระพุทธเจ้าประทับอยู่ตั้งแต่วันเริ่มแรกออกทรงผนวช จนกระทั่งวันปรินิพพานเป็นสถานที่เช่นไรนะ เขียนไว้แล้ว ออกจากพระโอษฐ์ของพระพุทธเจ้า ออกจากพระอภิปกิริยาทุกอาการของศาสดาองค์เอก ที่ประกาศไว้ให้เราทั้งหลายได้ยึดเป็นคัตตัว

อย่าง ทั้ง พุทธิ สรรณ คจฉามิ ในหัวใจด้วย ทั้งกิริยาอาการที่จะยึดเป็นข้อปฏิบัติด้วย มีแต่
องค์ศาสดาทាំងนั้นแสดงออกมา พระอาการทุกอย่างเป็นแบบเป็นฉบับได้ทั้งสิ้น

นี่มันเป็นยังไงพวกเราถึงไม่ได้สนใจว่าเป็นของสำคัญอะไรเลย นี่จะทำไม พระองค์
ประทับอยู่ในที่เช่นไร ดูซิตำราว่าไง ให้ไปหาอยู่หอปราสาทราชมณเฑียรที่หฺรุ ๆ หรา ๆ
อย่างโลกที่เขาสั่งสมกิเลสไม่รู้จักตายไม่เข็ดหลาบนั้นหรือ กิเลสไม่รู้จักตายไม่เข็ดหลาบ
นั้นหรือ เอาแบบนั้นหรือ ถ้าว่าเราไม่เข็ดในเรื่องทุกข์เราก็ให้ทำแบบโลกเขานั้นซิ ถ้าเรา
เข็ดเรื่องทุกข์ก็ให้ทำแบบศาสดา ศาสดาเป็นผู้เข็ดทุกข์ เป็นผู้กลัวทุกข์ เป็นผู้เข็ดหลาบที่
สุดถึงพระทัย ทำไมพวกเราจึงต่อต้านที่สุดจนถึงใจ ๆ ฟังซิ

ตั้งแต่วันเสด็จออกทรงผนวช สถานที่ใดที่พระพุทธเจ้าทรงประทับอยู่ด้วยความ
หฺรุหฺร่าเหมือนโลกทั้งหลายนี้ เราหาดูซิในตำรามีไหม มีแต่ในป่า ในเขา ในถ้ำ เจื่อมผา
แนวะฟังซิ อดอยากขาดแคลน ที่โลกเขาไม่ต้องการทั้งนั้นละสถานที่เช่นนั้น นั้นละที่ศาสดา
อยู่เป็นยังงั้น สังเกตศีธรรมท่านเดินยังไง แลวทางของธรรมท่านเดินยังไง ผู้จะถอดถอนสิ่ง
ที่เป็นข้าศึกอันเป็นทุกข์และมหันตทุกข์ อยู่ภายในใจให้ออกหมด ท่านดำเนินยังไง กิเลส
มันเดินสายไหนนะ ธรรมะพระพุทธเจ้าเดินสายไหนนะ มันเป็นคู่แข่งกันอยู่ในธรรมะกับ
กิเลสนะ ศาสดาประทับอยู่ในที่เช่นไร นั้นแหละธรรมเดินสายนั้นเอง

เป็นยังไงพวกกิเลส พวกตายไม่รู้จักเข็ดหลาบ เพราะกองทุกข์ทั้งหลายเหยียบย่ำหัวใจ
ที่ออกมาจากกิเลสมันสร้างขึ้นมานี้ มันไม่รู้จักเข็ดจักหลาบ มันเดินสายไหนนะ มันเรื้อรัง
อยู่ที่นี่ กิเลสมันเดินสายไหน เดินสายอย่างพวกเราเดินอยู่เดี๋ยวนี้แหละ ไม่รู้จักเข็ดจักหลาบ
ไม่รู้จักเป็นจักตายอย่างนี้แหละดูเอา ดูตัวเองนั่นอย่าไปดูที่อื่น ธรรมพระพุทธเจ้าขัดกันอยู่
ตลอดเวลาที่พวกเราเดินเดี๋ยวนี้ ที่อยู่ที่เลยกลายเป็นเรื่องหฺรุ ๆ หรา ๆ ไปเสียหมด วิเวว
ของธรรมไม่มีแสดงออกมาให้เห็นบ้างเลย นั่น ที่อยู่ที่พักที่อาศัย ที่หลับที่นอนหมอนมุ้ง มี
แต่หฺรุ ๆ หรา ๆ ไปเสียหมด

บิณฑบาตก็ดูเอา มันเหลือเฟือ กินจนล้นปาก นอกจากนั้นพอบาย ๆ ก็น้ำอะไรต่ออะไรอีกไม่รู้กี่ครั้งก็หน กินจนจะตาย จนไม่มีสถานียับยั้ง นั่นดูเอาซิ นั่นละกิเลสมันเดิน สายนั้นละดูเอา ใครเป็นผู้ดำเนินอย่างนี้ จะเป็นใครถ้าไม่ใช่พวกเรา เพราะฉะนั้นถึงให้ดูพวกเรา ๆ นะซิ ไปดูที่ไหนไม่เจอละ ดูพวกเรานี้จะเจอ ผู้ที่ปฏิญาณตนในหัวใจนี้ว่าแก๊ กิเลส ๆ นี่ละคือผู้สั่งสมกิเลสอยู่เวลานี้ จะเป็นใครที่ไหนไป

นั่นละบิณฑบาต ๆ เครื่องอยู่เครื่องกินนั่นแหละ พวกอาหารก็จัดเข้าในประเภท บิณฑบาต ปิณฑ ก็แปลว่าก้อนข้าว ปาต ก็คือตกไป ความตกไปแห่งก้อนข้าว นั่นท่านว่า ปิณฑ เสีย บาตร มันเป็นบาตรชนิดหนึ่ง ถ้าเป็นบาตรในตวัหนังสือก็ต้องมีตัว ร อยู่ท้าย จะเขียนเป็นรูปการันต์ไม่การันต์ไม่สำคัญ ปดุต แปลว่า ไบไปเสีย ขยายออกไปก็แปลว่า บาตร เนอะ บิณฑบาต อันนี้มีอันหนึ่งตกไป ปาต อันนี้แปลว่าตกไป อาศัยวันหนึ่ง ๆ พอให้ชีวิตเป็นไป เพื่อได้ประกอบความพากเพียรอย่างสมใจพุดง่าย ๆ จีวรเครื่องใช้ไม่สอยก็ อด ๆ อดยาก ๆ ขาด ๆ แคลน ๆ ในครั้งพุทธกาลเป็นอย่างนั้น

ปัจจัย ๔ พระพุทธเจ้าพาดำเนิน ดำเนินยังงี้ก็ดูเอาซิ นั่นละองค์ศาสดาพาดำเนิน ไร่ พวกเทวทัตดำเนินยังงี้ดูเอา ดูเทวทัต ดูตัวของเรานี้ดำเนินยังงี้ มันเป็นคู่แข่งพระพุทธ เจ้าอยู่ตลอดเวลา ทุกขณะจิตที่คิดออกมามีแต่เรื่องสั่งสมกิเลสนั่นละเทวทัตดูเอา ต่อไปก็ จะมีแต่ชื่อว่ากรรมฐาน ๆ ความจริงตัวจริงของกรรมฐานจะไม่มีเลย ไม่มีใครปฏิบัติ ไม่มีใครเหลียวแล ไม่มีใครสนใจ เช่น ว่า เกสา โลมา นขา ทันตา ตโจ มันก็ตบแต่งให้เป็นของ สวยของงามไปเสีย สำคัญมันหมายไปทางสวยของงามเพื่อสั่งสมกิเลสไปเสียทั้งสิ้น นั่น พิจารณาซิ เมื่อเป็นเช่นนั้นแล้วกรรมฐานเหลือไหม จะมีแต่ชื่อนะซิ คือไม่สนใจปฏิบัติ

นี่ละงานของพระพุทธเจ้า และสาวกอรหันต์ทั้งหลายผู้เลิศเลอ ให้โลกได้กราบไหว้บูชา มา คืองานประเภทนี้ ท่านทำสำเร็จแล้วเป็นผู้เลิศเลอขึ้นมา เตียนนี้ถูกปล่อยปละละเลยไปหมดแล้วว่าไง แม้ตัวของเราเองก็เหมือนกัน เห็นอะไรแบบนี้มันจะต้องออกสวยออกงาม เรื่องของกิเลสจะออกก่อน ๆ ดูซิหัวใจคนหัวใจเรา ความสวยงามเพื่อทางเดินของกิเลสให้

เบิกกว้างออกไปนี้มันออกก่อน ๆ แล้ว ทางตาก็ดี ทางหูก็ดี ฟังเสียงไพเราะเพราะพริ้งไป เพื่อเบิกทางให้กิเลสเดินเหยียบหัวเราไป นั่นเป็นยังไง ทราบไหมอย่างนี้ผู้ปฏิบัติ นี่ที่ว่ามี แต่ชื่อ ๆ เกสา ๆ โลมา นขา ทันตา ตโจ มีแต่ชื่อของ กรรมฐานเฉย ๆ แล้วไม่ได้ทำหน้าที่ ไปตามที่ทรงสอนไว้

ตาก็เหมือนกัน ดูอะไรให้เป็นอรรถเป็นธรรมเพื่อแก้กิเลส แต่มันกลับไปดูเพื่อฆ่าตัวเอง ๆ ฟังเพื่อฆ่าตัวเอง สंहารตนเองเป็นลำดับลำดับดา รอบด้านในสิ่งสัมผัสสัมพันธ์ซึ่งเป็น เครื่องมือของใจ และเป็นเครื่องมือของกิเลสมันออกทำงานของมัน รอบตัวนี้มีแต่สิ่ง สंहารตัวเองทั้งนั้น ถ้าไม่มีธรรมเข้าไปเป็นเครื่องกีดขวางกันแล้ว ไม่สงสัยว่าอันไหนเลยเรา จะว่าผู้มันเป็นผู้ฉลาดแหลมคมเกินพุทธศาสนาเกินศาสดา ถ้าลงได้ขัดขวางกันหรือสวนทาง กันกับพระพุทธเจ้าแล้วเป็นอย่างนั้นแหละ ใครจะอวดว่าเก่งขนาดไหน ก็เหมือนกับกิเลส มันอวดตัวมันนั่นแหละ

ตา หู จมูก ลิ้น กายนี้เครื่องมือ อันนี้เป็นเครื่องมือได้สองอย่าง ผู้ฝึกธรรมะอันนี้เป็น เครื่องมือ ในการฝึกธรรมะเข้าสู่ใจ ใครเพลาอ เอ้า ใครเชื่อ อันนี้ก็กลับกลายเป็นเครื่องมือ ของกิเลสสังหารตัวเราเอง ถ้าจะว่าเราส่งเสริม ตั้งใจเจตนาส่งเสริมจริง ๆ มันก็ไม่มีใครที่ จะพูดได้ลงคองนะ ทั้ง ๆ ที่มันก็เป็นอยู่ในหัวใจนั่นแหละ เป็นโดยหลักธรรมชาติ เห็นปั๊บนี้ มันจะไปทางกิเลสทันที ๆ นี่เป็นหลักธรรมชาติของกิเลสที่รวดเร็วยิ่งกว่าธรรม ต้องเป็น อย่างนั้นเสมอไป รู้ไหมขั้นที่มันรวดเร็ว

ต่อเมื่อขั้นที่มันทันกันหรือแข่งหน้ากัน ระหว่างธรรมกับกิเลสแข่งกันนั้น ทีนี้ก็รู้หมด มันจะออกช่องทางใด ๆ อากัปกริยาใด นี้ก็ได้เคยพูดให้หมู่เพื่อนฟังแล้ว ไม่ใช่เป็น เรื่องมาพูดให้หมู่เพื่อนเพื่อความโกหกนี่นะ เราพูดด้วยความสงสารเมตตาจริง ๆ ถึงใจ จริง ๆ เราเคยเป็นมาอย่างไรทำอย่างไรก็พูดออกมา นี้ เพื่อเป็นเครื่องยืนยันว่าธรรมะนั้นมัน สด ๆ ร้อน ๆ เช่นเดียวกับกิเลสที่มันสด ๆ ร้อน ๆ อยู่ภายในหัวใจเรา เอามาพัดกันลองดูซิจะเป็น ใช้อย่างไร

กิเลสครั้งพุทธกาลทำไมบรลัย อยู่ในหัวใจของคนเราเหมือนกัน นับแต่พระพุทธเจ้าลงมาถึงพระสาวกนั้น ถ้าพูดถึงผู้สิ้นกิเลส ก็เหล่านี้เป็นภาชนะสำหรับบรรจุกิเลสทั้งนั้น แต่ทำไมมันบรลัยได้ ท่านเอามาใช้ยังไง เนอะ แล้วเราทำไมมันยิ่งพอกพูนขึ้นไป ๆ นี่ละให้พิจารณาเอาซิ เรื่องมันสด ๆ ร้อน ๆ เหมือนกันนี้ ธรรมก็สด ๆ ร้อน ๆ ถ้านำเอามาใช้ นำมาใช้ก็สด ๆ ร้อน ๆ แก้กิเลสได้โดยไม่ต้องสงสัยเช่นเดียวกัน

เราพูดให้หมู่เพื่อนฟังไม่ใช่พูดแต่เพียงด้านปริยัตินะ เรียนก็เรียนเราไม่ได้ประมาทเรื่องปริยัติ ประมาทได้ยังไง ไม่มีแม่เม็ดหินเม็ดทรายที่จะเป็นอยู่ภายในจิตใจนี้ว่าเราได้ประมาทปริยัติ แต่ในแง่ที่จะพูดปฏิบัติต้องพูด ปฏิยัตินี้มีแฝงไปอยู่แล้ว เพราะปริยัติเป็นอาจารย์ที่ว่าใจ การปฏิบัติงานดำเนินงาน ไม่ดำเนินตามเข็มทิศทางเดินหรือแบบแปลนแผนผังจะดำเนินไปไหน สร้างบ้านสร้างเรือนโดยไม่มีแบบแปลนแผนผังทำได้หรือพิจารณาซิ นั่นละปริยัติไปก่อนอยู่แล้ว ๆ เพราะฉะนั้นจึงไม่จำเป็นจะต้องพูดอะไรทุกแง่ทุกมุมว่าปริยัติ ๆ เพราะเป็นเข็มทิศชี้บอกอยู่ตลอดเวลา

สำหรับผู้ปฏิบัติ ถ้าไม่มีปริยัติแล้วก้าวไม่ออกนะ เกสา โลมา นขา ทันตา ตโจ เป็นอะไร ถ้าไม่ใช่เป็นปริยัติ สอนแล้วนั้นนะ ทีนี้เอาไปคลี่คลายซิ ปฏิบัติขยับขยายออกมันเป็นยังไง ๆ รูปลักษณะเป็นยังไง จนกลายเป็นถึง อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา รอบตัวไปหมดละ นั่นพิจารณาภาคปฏิบัติ เอาออกจากปริยัติ คลี่คลายออกไป ๆ ท่านทำของท่านอย่างนั้น สิ่งที่ไม่รู้ไม่เห็นเคยรู้เคยเห็นก็รู้ขึ้นมา

ดังที่ท่านสอนไว้ว่าภาวนามยปัญญา นั้นลึกไหม ละเอียดไหม ภาวนามยปัญญา เอ้า ๆ เราจะไปคาดเฉย ๆ เอาคาดจนกระทั่งวันตายก็ไม่รู้ไม่เห็นละ เรื่องภาวนามยปัญหานี้ว่าเป็นยังไงถ้าผู้ไม่เป็น ต้องผู้เป็นเท่านั้นจะทราบทันที ๆ ตั้งแต่เริ่มแรกของภาวนามยปัญญาเริ่มไหวตัว จะเริ่มทราบไปโดยลำดับลำดับ จนถึงขั้นคล่องตัวกลายเป็นมหาสติมหาปัญญา สังหารปนไปหมด ขึ้นชื่อว่ากิเลสแล้วไม่มีอะไรเหลือเลย โพล่ออกมาไม่ได้ นั่น

ภาวนามยปัญญาโดยแท้ นี่ละเป็นเครื่องฆ่ากิเลส พระพุทธเจ้าก็ดีพระสาวกก็ดี เมื่อถึงขั้น
แก่นจริง ๆ แล้วภาวนามยปัญญาคือแก่นแห่งเครื่องมือที่ฆ่ากิเลส แน่ะ

ถ้าดำเนินไปยังไม่ถึงขั้นนี้ก็ไม่รู้ ว่าสักเท่าไร เรียนจนปากฉีกก็ได้แต่ชื่อเฉย ๆ ไม่ได้
ความจริงมาสู่หัวใจเลยแหละ ต่อเมื่อถึงขั้นที่เข้าสู่ความจริงโดยหลักธรรมชาติของ
ภาวนามยปัญญาแล้ว ไม่ต้องถามใครก็รู้อเอง นั่นละพระพุทธเจ้าก็ดีสาวกก็ดี ท่านวิเศษด้วย
ปัญญาประเภทนี้ ที่นี้มันมีเท่านั้นแหละ ท่านก็แยกออกไปให้เห็นอีก สุตมยปัญญา ปัญญา
ควรจะเกิดขึ้นจากการได้ยินได้ฟัง ก็ให้ได้ยินได้ฟัง จากครูจากอาจารย์จากใครก็ตาม ให้ได้
เป็นคติเครื่องเตือนใจ เก็บเล็กผสมน้อยไป นั่น สุตมยปัญญา จินตามยปัญญา ความ
พิจารณาใคร่ครวญ เมื่อสัมผัสสัมพันธ์อะไรอยู่เฉย ๆ ให้ฝึกหัดสติปัญญาในทางด้าน
จินตามยปัญญา แล้วสุดท้ายก็จะไหลเข้าไปหาภาวนามยปัญญาไม่ต้องสงสัย ไปนั้นแน่ ๆ
ละ

เอ้า ลองไปขั้นภาวนามยปัญญานี้แล้ว ยังไงกิเลสนี้มันจะหนาแน่นยิ่งกว่าภูเขาทั้งลูก
หรือยิ่งกว่าแผ่นดินก็ให้มันหนาเออะนะ ว้างั้นเลยนะ นี่ฟังซิ ให้มันหนาเออะนะ ฟังซิ ก็
เหมือนอย่างความมืด มันมืดมากก็ก๊ปกี้กัลป์นี้ก็ให้มืดเออะนะว้างั้นเลย พอเปิดไฟจ้าขึ้นเท่า
นั้นมันจะหายเงียบไปทันทีทันใด นั่น เอกาลเอาเวลามาอวดอ้างกันได้เมื่อไร เมื่อเหตุผล
เหนือกว่ากันอยู่แล้ว ที่ควรจะทำจัดกันได้แล้วทำไมจะทำจัดไม่ได้ละ นี่ก็เหมือนกันเรื่อง
ของกิเลส เอ้า มันหนาขนาดไหนก็หนาเออะนะ เมื่อถึงขั้นถึงภูมิที่จะกำจัดกันได้แล้ว ก็ก๊ปกี้
กัลป์อย่าเอามาอวดเลย ว่าเคยอยู่ในหัวใจมาเท่านั้นก๊ปกี้กัลป์จะไม่ยอมลง นี่ฟังกันทันที
ทีเดียว เหมือนกับเราเปิดไฟสว่างจ้าขึ้นมาความมืดพังทันทีเลย นั่น เหมือนกันนี้แหละไม่
ผิดกันอะไร

จึงว่าผิดคาดผิดหมายนำ ธรรมะพระพุทธเจ้าใครจะไปคาดไปหมาย คาดไม่ได้นะ ผู้
ปฏิบัติเท่านั้นจะทราบตัวเองทุกอย่าง ๆ ไปเลย เพราะฉะนั้นจึงว่าปริยัติ ปฏิบัติ นั้น เน้น
เข้าตรงนี้ ปริยัติ ชี้ทางไว้บอกทุกแง่ทุกมุมแล้ว ไม่สงสัยแล้ว ไม่ผิดแล้ว ออกมาจากสวาก

ชาตธรรม ๆ ตรัสไว้ชอบแล้ว ๆ เอ้า ก้าวไปก้าวเดินตามนี้หนา อย่าให้ผิดนะ นั้น ให้ก้าวเดินตามนี้ พอก้าวเดินตามนี้แล้ว สิ่งที่ไม่เคยรู้เคยเห็นซึ่งเคยได้ยินแต่ในตำรับตำรา ได้ยินแต่ครูบาอาจารย์ท่านเทศน์ท่านสอนไว้ เราจะมาเจอกันที่หัวใจนี้แหละ เพราะสถานที่นี้เป็นที่ชุมนุมแห่งกิเลสและธรรมทั้งหลาย ไม่อยู่ในสถานที่อื่น อยู่ในหัวใจนี้ เป็นสถานที่ชุมนุมอันใหญ่หลวง วัฏจักรวัฏจิตรวมอยู่ที่นี่หมด เคยเกิดเคยตายมาก็กี่ปีกี่ถ้านับไม่ถ้วน เราจะไม่ต้องไปนับให้เสียเวล่ำเวลาเลย พังกันลงที่นี้อันเดียวเท่านั้น เสร็จ นั้นฟังซิ

ถ้าลงเป็นภาคปฏิบัติได้รู้ได้เห็นได้สังหารกิเลสแล้วเป็นอย่างนั้นจริง ๆ ไม่เป็นอย่างอื่น มันผิดกัน จึงว่าภาคความจำ ภาคความจริง จึงได้พูดเสมอนี้ ภาคความจำเอามาเป็นพื้น คือปริยัตินั้นนะ เรียนมาแล้วอย่าเรียนมาอมปากไว้เฉย ๆ มาอวดลมอวดแล้งเอาเฉย ๆ ว่าข้าเรียนรู้เท่านั้นเท่านั้น ชั้นนั้นชั้นนี้ อย่าเอามาอวดกันเฉย ๆ ไม่ถูก ให้เอามาเป็นแบบเป็นฉบับเครื่องดำเนินนั้นถูกต้องร้อยเปอร์เซ็นต์ ๆ สมกับสวากชาตธรรมแท้ ตรัสไว้ชอบแล้ว เอ้า ก้าวเถอะ ก้าวตามนี้เถอะ นั้น พอก้าวตามนี้แล้วผลจะปรากฏขึ้นมา ที่นี้ก็รวมตัวเข้ามาอย่างที่ว่านั้น วัฏจักรวัฏจิตมันจะหนาแน่นสักเท่าไร ภูเขาทั้งลูกหรือแผ่นดินทั้งแผ่นก็ให้มันหนาเถอะนะ ที่ชุมนุมกันมันจะรู้กันหมดนั่นละ

แต่ก่อนเราก็ไม่ได้คิดอะไรมากมายนัก เดียวนี้มันหากเป็นของมันนั้นแหละ ตามเหตุตามผลที่มาสัมผัสสัมพันธ์ เรื่องของสัตว์ของอะไร ๆ ก็ตามเถอะ มันเข้าสู่ดวงวิญญูณณ ๆ เมื่อสู่ดวงวิญญูณณมันมาจากไหนอีกล่ะ ก็ไม่มีใครรู้ นะซี รู้แบบพระพุทธเจ้า แบบนี้จะเป็นแบบเอกที่สุดเลย มันไม่มีที่ค้ำยันนะซี แบบพระพุทธเจ้าทรงรู้ แบบพระพุทธเจ้าทรงละแบบที่พระพุทธเจ้าทรงสังหาร กิเลสที่เป็นข้าศึก ที่เป็นตัวพาให้เกิดให้ตาย สร้างทุกข์ขึ้นมา มาก ๆ ในภพชาตินั้น ๆ ไม่มีแบบไหนเหมือนแบบพระพุทธเจ้านะ

ศาสนาเราไม่ได้ประมาทนะ มีที่หมิ่นก็แสนกล้านศาสนาที่ตามเถอะ ถ้าศาสนาใดไม่มีอริยสัจแล้ว ศาสนานั้นไม่มีเครื่องฆ่ากิเลสสว่างนั้นเลย สติปัญญา ๔ อริยสัจ ๔ นี่คือเครื่องสังหารกิเลสโดยตรง ไม่บอกก็ผู้ฆ่ากิเลสด้วยเครื่องเหล่านี้ก็รู้เอง เพราะฉะนั้นพระพุทธเจ้า

จึงไม่จำเป็นว่าท่านนิพพานไปนานไม่นานเท่าไร สัจธรรมเป็นกาลเป็นเวลาที่ไหน ดูตัวของเรานี้ว่างั้นเลย เปิดขึ้นมาที่นี้ละ

ซึ่งมากจริง ๆ อริยสัจนะ พอเปิดขึ้นมาที่นี้แล้วก็เท่ากับเปิดให้เห็นความจริงของพระพุทธเจ้าทั้งหลายและพระสาวก ตลอดถึงธรรมที่ท่านรู้ท่านเห็น เปิดขึ้นมาในขณะเดียวกัน ให้รู้ให้เห็นอย่างเดียวกันหมด ใจเรื่องความกว้างความแคบลึกตื้นหยาบละเอียดมันเป็นประเภทหนึ่ง แต่ว่าฐานอันสำคัญ ๆ ได้มาเหมือนกันหมดเลย จากอริยสัจ นั้นลงตรงนี้อีกแหละ ฐานสำคัญ ๆ คืออริยสัจได้มาเหมือนกันหมด

ที่นี้ไม่ทันมันนั้นซิ เวลามันรวดเร็วมันเป็นกิเลสไปหมดนี่นะ เราไม่ทันมันเลย จึงต้องได้ใช้อุบาย อู๋ย หลายสั้นหลายคมไม่จั้นไม่ทัน สถานที่ที่จะตัดที่จะเด็ดกันอย่างแต่ก่อน ๆ ก็หายากเสียด้วยทุกวันนี้ มันมีสถานที่ที่เป็นเครื่องส่งเสริม เป็นเครื่องกีดขวางได้โดยไม่ต้องสงสัย เพราะฉะนั้นท่านถึงสอนเรื่องสถานที่เข้าเป็นความจำเป็นด้วยกัน สถานที่โน่น ๆ ไปอยู่ที่โน่น ๆ บอก เช่น ในถ้ำ แนะบอกแล้ว รุกขมูล แนะบอกแล้ว มันมีสิ่งที่จะช่วย เดียวนี้ถ้ามันมีแต่ถ้ำเฉย ๆ ยังเป็นที่สนุกสนานรื่นเริงของพวกกิเลสทั้งหลายเสียด้วยนะ เดียวนี้เป็นอย่างนั้น ทำเลไหนที่ว้าเหมาะสมควรสำหรับการบำเพ็ญ มันก็เป็นที่เหมาะสมควรสำหรับพวกนี้ไปเที่ยวรื่นเริงกันอีก แนะเป็นอย่างนั้นนะ

โห เวลาไปอยู่ในที่ที่จะประมาทไม่ได้มันมีนี่นะ นั่นแหละเวลาธรรมมีโอกาสที่จะเกิดได้ เกิดได้เต็มเม็ดเต็มหน่วย เกิดได้เต็มโอกาส พุดง่าย ๆ คือในสถานที่เช่นนั้นเราไปนอนใจได้ยังไง ในป่านี้มีอะไร มันมีแต่เรากับสิ่งที่เป็นข้าศึกต่อกันรอบด้านอยู่ที่นี่ มันจะไปมัวประมาทอยู่ได้ยังไง นั่นมันเห็นชัด ๆ อยู่ในหัวใจของผู้ปฏิบัตินั่นแหละ นี่แหละสถานที่เช่นนั้นแหละมันช่วยนะ แล้วใครจะไปตั้งโรงงานราคาตัดหาขึ้นมาในที่เช่นนั้นนะ มันจะตายอยู่ในขณะใดก็ไม่รู้ ตายด้วยเหตุผลกลไกอะไร ไม่ต้องถามมันก็บอกก็รู้ในตัวของเราเอง นั่นละความเพียรก็มีละซี

อันนี้ก็ทางเมืองกาญจน์ฯ มีพอเป็นไปได้นะ ผมไปดูแล้ว เหมาะ เช่น ทางจันทฯ มี นี่
 ยังจะไปอีกอยู่ เวลาว่าง ๆ จะไปเที่ยวชอกแซกดุ เข้าไปทางกระทิง เขากระแจะ ได้ยินเขา
 เล่าให้ฟังหลายแห่งอยู่ จะเข้าไปดู แล้วก็ตื่นหมู่เพื่อนแนะนำหมู่เพื่อนเอาไว้ ให้สงวนไว้
 สำหรับกบฏสุดท้ายภายหลังจะได้พอเห็นร่องรอยบ้าง ไม่งั้นจะไม่มีเหลือเลยสมบัติอัน
 ล้ำค่า สถานที่อันล้ำค่าอย่างนั้น สำหรับผู้บำเพ็ญธรรมจะไม่มีเหลือเลย จะมีแต่กิเลสไป
 เทียวกลืนหมด ๆ จะไม่มีเหลือเลย นี่ชิมันนำทุเรศนะ

สถานที่ล้ำค่าอย่างที่พูดนี้ละ ดูเอานะ มันไม่มีคุณค่าแล้วละตัวของเรา ตัวของเราเมื่อ
 ไม่มีคุณค่า ขณะที่เราว่าไม่มีคุณค่าในตัวของเรา ขณะนั้นกิเลสมันก็ไม่มีคุณค่าเหมือนกัน
 ขณะไหนที่เราว่าเรามีคุณค่า นั้นละตัวกิเลส คุณค่าของมันใหญ่โตเหยียบหัวเราลงตรงนั้น
 แหละ จึงต้องได้หาที่เช่นนั้น เหมือนผ้าซีริ้ว คนทั้งคนไม่มีคุณค่า นั้นละเวลามีคุณค่าขึ้นมา
 มีเวลานั้นละ ไม่ลืมตัวนี่

บางทีไปอยู่บางแห่ง เหมือนกับว่ามันจะโผล่ขึ้นมา นี่ เสื่อนะ ทางมันขึ้นมา นี่ เหมือน
 กับมันจะโผล่ขึ้นมาตรงนี้ ๆ ปรากฏว่า มันเคยที่เรา มาอยู่ตรงทางมันขึ้นมันลงอยู่ตั้งกับตั้ง
 กลับ ตัวนั้นตาย ตัวนี้มา แล้วก็สับเปลี่ยนกันเรื่อย ถ่ายเทกันเรื่อย ทางมันขึ้นลงนั้นจน
 กระทั่งเป็นเหวนะ มันนานแสนนานขนาดนั้นนะ ไม่ใช่ตัวเดียววนะนั้นนะ มันผลัดมันเปลี่ยน
 กันมาตั้งแต่ยาวนานสักเท่าไร ภูเขาภูนี้ก็มีมานานเท่าไร แล้วสัตว์เหล่านี้มันอาศัยมาได้ยาวนานเท่า
 ไร นั้นละมันก็เป็นไปอย่างนั้นละ

เวลาไปอยู่นั้นมันก็เหมาะ แล้วใครจะไปสั่งสมกิเลสละเมื่อเป็นเช่นนั้น มันก็มีแต่ความ
 ตั้งทำตั้งทาง เป็นกับตายก็มอบไว้กับธรรม หมุนตัว ๆ เข้าสู่ธรรม สติเข้าสู่ นั้น ปัญญาเข้าสู่
 นั้น มันก็เย็นต่อไป

ในครั้งพุทธกาลท่านมีแสดงไว้ที่เสือกินพระก็มี ในตำรับตำรามิ แต่มีน้อยมากนะ ท่าน
 ก็อธิบายไว้ที่เกี่ยวกับเรื่องกรรมเสีย เสือตัวนั้นกับพระองค์นั้นมีกรรมอะไรกัน นั้นท่านก็
 แสดงเรื่องกรรมไว้อีกเสีย เราก็อายสงสัย ถ้ากรรมไม่เกี่ยวกันมันก็จะมากินอะไร สัตว์เต็ม

แผ่นดินอยู่นี่นะ มันทำให้คิดเสียว ๆ ไปอย่างนั้นเสียว แต่ถ้าคิดลงถึงขั้นที่ว่าจะเป็นจะตายก็ตายเถอะ ตายเพราะเสือกินด้วยความเพียรนี้ให้เห็นเสียวที่เถอะนะ ชีวิตของโลกนี้มีมากมายไม่เห็นเป็นอย่างนี้วะ แน่ะ มันจะพลิกมาอย่างนี้ให้มันพลิกมา มันเป็นอุบายของธรรมนี่นะ มันเป็นได้แก่กันได้ เรื่องของสติปัญญาเป็นไม่ล้าสมัย เมื่อถึงขั้นถึงกาลเวลาที่จะติดจะติดตัวเองแล้วมันเป็นไปได้

ไ้ออย่างที่ว่านั้น จะว่าใครเป็นคนสอนจริง ๆ หรือ เราไม่ได้ประมาทครูบาอาจารย์นะ อันนี้ก็เพราะอำนาจของสติปัญญาที่เราฝึกหัดเอาเอง แสดงขึ้นมาให้เราได้รับรู้ได้เห็น เช่นอย่างที่ว่าให้ภาวนาไม่ต้องคิดถึงเรื่องอะไรเลย ให้มีแต่พุทโธ ๆ กับความรู้ ให้ยืนกันอยู่นี้เท่านั้น เป็นกับตาย เสืออะไรช่างอะไรไม่ต้องไปยุ่งกับมัน ให้มีแต่คำบริกรรมกับความรู้ เต็มอยู่นี้เท่านั้น แล้วมันก็เป็นขึ้นมาจริง ๆ ด้วย จนถึงขนาดที่ว่ากล่าวหาญเต็มที่ ทั้งที่ชณะก่อนมันกล่าวเต็มที่ ชณะหลังนี้กล่าวหาญเต็มที่ แน่ะมันเห็นผลชัดเจน นี่จะว่าใครบอกก็ยังไม่พูดลำบากนะ ครูบาอาจารย์ท่านก็สอนเราภาวนาให้จิตรวมลง นั่นชิตท่านก็บอกกลาง ๆ ไว้ อย่างนี้เสียว บทเวลามันเป็น เป็นขึ้นในเจ้าของมันเห็นเฉพาะนี่นะ รู้เฉพาะ อ้อ เป็นอย่างนี้ ๆ แน่ะ

ถึงขั้นที่จิตเป็นสมาธิแล้วมันก็หมุนตัว ๆ อยู่กับสมาธิ ความสงบใจสงบตัวเองนั้นเสียว มันก็ไม่ไปยุ่งกับเรื่องภายนอกอีกแหละ นี่ก็เห็นชัด ๆ ในวงผู้ปฏิบัติ เอ้า หาให้เห็นในวงของตัวเราชิต นั่นก็คือมันเป็นขั้น ๆ ของจิต ขั้นของจิตที่เราจะพิจารณาสิ่งภายนอกมันก็เปลี่ยนไปเรื่อย ๆ นี่ เช่นจิตที่ก้าวเข้าสู่ขั้นวิปัสสนา ก็อย่างเคยพูดนั่นแหละ แยกหมดเลย แยกธาตุแยกขันธ์ อนิจจัง ทุกขัง อนตตา ดูกันอยู่ เลยลืมนิดไปทางที่ว่าสัตว์เคยเป็นสัตว์ร้าย หรือไอ้สัตว์ตัวนั้นเป็นสัตว์ร้าย อันนี้เป็นสัตว์ร้าย เหล่านี้มันเลยลืมนิดไปหมด

ไ้อเรื่องสัตว์ร้ายสัตว์ดีอะไร มันมี อนิจจัง ทุกขัง อนตตา เต็มหัวใจเราผู้พิจารณานี้เสียว แน่ะไปอย่างนั้นอีกละ ก็ไม่ทราบจะเอาอะไรมากลัว มันหากเป็นอยู่ในนี้แหละ พอออกจากนั้นไปแล้วมันก็หมด มีแต่ความว่างเปล่าไปหมด มาถึงขั้นว่างมันก็ว่างของมันเอง ตื่นขึ้นมา

ปรุ่งขึ้นมาชิ แพล้บเดี่ยว ก็เหมือนฟ้าแลบนี้ พอเป็นร่างขึ้นมานี้ เป็นภาพขึ้นมาพับดับพร้อม ๆ จะให้อยู่มันอยู่ไม่ได้นี่ว่าไง มันรวดเร็วของความปรุ่งและความชำนาญ ปรุ่งภาพขึ้นมาเช่นภาพเสืออย่างนี้ละ ปรุ่งพับขึ้นมามันก็รู้เสีย ทั้งภาพเสือที่ออกไปจากหัวใจเรานี้ และรู้ทั้งมันดับ มันมีอยู่ที่ไหน มันก็มีอยู่แต่ใจกับภาพที่แสดงอยู่นี้ ตื่นบ้าอะไร แน่จะให้เจ้าของ เพราะมันเห็นชัดเจนจนถึงขนาดทำให้เจ้าของได้มันถึงว่าได้คนเรา

แต่ก่อนไม่เห็นอย่างนี้มันก็ไม่รู้ ไม่ทราบมาจากไหน พอคิดเรื่องอะไรก็เป็นภาพนั้นขึ้นมา เหมือนกับมาจาก ๕ ทวิปโนน ความจริงมันออกไปจากใจนี้ ที่เวลามันทันมันทันอย่างนั้นจริง ๆ มันพับมันออกปั๊บ ๆ ก็เห็นมันอยู่ที่นี่ เวลาดับมันก็ดับให้เห็นอยู่ที่นี่ ทั้งต้นทั้งปลาย ทั้งขึ้นทั้งล่องมันเห็นของมันอยู่ตลอดเวลา แล้วจะลงไปไหนละ เมื่อถึงขั้นมันรู้นี้ก็ขึ้นชั้นหนึ่งเสีย ชั้นแห่งการพิจารณามันก็เป็นชั้นหลงสังขาร ตื่นสังขาร ตื่นภาพเจ้าของ เมื่อรอบแล้วมันก็ไม่ตื่น ก็ภาพเหมือนแสงหึ่งห้อยนี้ แพล้บ ๆ มันก็ออกจากนี้และดับไปให้เห็นอยู่นี้ แน่ะ มันเห็นชัดถึงขนาดนั้นแล้วจิตจะสงสัยอะไร นี่ละการพิจารณามันเป็นชั้น ๆ อย่างนี้นะ

ชั้นเริ่มต้นมันมักจะเป็นอย่างที่ว่า มีแต่คำบริกรรม ไม่ยอมให้ออกไปไหนเลย เสือกก็ตาม ช่างก็ตาม เป็นก็เป็น ตายก็ตามเถอะ ไม่ให้เคลื่อนจากคำบริกรรมนี้ เช่น พุทโธ ๆ นี้ นะ รู้ยู่เท่านั้น เมื่อเวลาสั่งสมตัวเข้า ๆ ด้วยคำบริกรรมถึยิบ ๆ เข้าไป มันเลยเป็นพลังขึ้นมา จิตก็ค่อยแน่นขึ้น ๆ แน่นปึ่งเลย คิดออกไปถึงเสือกก็ไม่กลัว แต่ก่อนไม่ได้นะ คิดออกไปพับ อยู่ เหมือนกับผ่าลงทั้งครึ่ง ผ่าหมดทั้งตัวเลย อาการมันหนักขนาดนั้นนะ มันเป็นพิษมากความคิดเช่นนั้น พุดง่าย ๆ ว่าจัน มันทำลายจิตของเราให้หาความสงบไม่ได้เลย นั่นจึงเรียกว่ามันรุนแรงมาก แต่ขณะหลังนี้ไม่ได้เป็นอย่างนั้น พอสั่งสมตัวเต็มที่แล้วคิดออกไปเรื่องไหนเอาเถอะว่าจันเลย มันไม่ได้กลัวนี้ นั่นใจสั่งสมกำลังของตัวได้พอแล้ว นี้ได้ไปชั้นหนึ่ง ชั้นเป็นสมาธิ

ชั้นเป็นวิปัสสนา ชั้นเป็นวิปัสสนาละเอียด จนกระทั่งชั้นว่างเปล่า ก็มีแต่ความปรุ้งของ
 เจ้าของหลอกเจ้าของท่านั้น จะว่าหลงสังขารก็ไม่ผิดอะไร อย่างพ่อแม่ครูอาจารย์ว่าหลง
 สังขาร บ้าหลงสังขาร โอ๊ย มันถูกเลย ก็คนหนึ่งรู้ไปหมดแล้วคนหนึ่งยังไม่รู้ ยังตะครุบเงา
 อยู่ ยังมาอวดว่าตัวเก่งอยู่นี่ ไปถึงชั้นรอบแล้วจะให้หลงก็จะเอาอะไรมาหลง ก็มันรอบแล้ว
 รู้แล้วนี่ จะเอาอะไรมาหลงจะว่าไง ก็เหมือนอย่างนี้ ๆ แม้มันลายเหมือนเสือก็ตามเถอะ
 มันก็ไต่ปั้งนี้ไม่ใช่เสือ เห็นอยู่อย่างนี้ใครจะไปหลงอะไรอีก ถ้าเห็นอย่างที่ว่ามันไม่แน่
 เหมือนงู ๆ ปลา ๆ อย่างนั้นก็อาจจะว่าเสือได้นี้ พอเห็นชัด ๆ อ้อ ไต่ปั้งเท่านั้นพอ แน่ะ
 พอชัด ๆ อ้อ ไต่ปั้ง ไม่ใช่เสือ ทีนี้จะเอาอะไรมาหลอก มันก็ไต่ ปั้ง แน่ะ (หมาชื่อไต่ปั้งที่
 เลี้ยงไว้ในวัด)

นี่ก็เหมือนกัน ภาพมันแสดงออกมาอะไร ๆ เอ้า แสดงออกมา เมื่อมันละเอียดลอม
 มันทันกันแล้ว ก็เหมือนอย่างเราดูไต่ปั้งนั่นเอง สังขารมันปรุ้งแพล็บ ดับพร้อม ๆ โห้ ที่
 ไทน์มันอันนี้เอง มันเป็นธรรมชาติหลอกตัวเราเอง เมื่อรู้อันนี้แล้วไม่เห็นมีอะไรหลอกใน
 โลก ทั้งสามแดนโลกธาตุไม่มีอะไรหลอก ถ้าไม่ใช่สังขารเจ้าของหลอกเจ้าของเสียอย่าง
 เดียวเท่านั้น นั่นพอถึงรู้เป็นอย่างนั้น แล้วจะเอาอะไรมาหลอกอีกล่ะ มันชัดขนาดนั้น จน
 กระทั่งไม่มีอะไรหลอกแล้วก็สบาย

ดูหัวใจเราเถอะ มันเหมือนกับไฟที่ได้เชื้อ มันไหม้ของมันอยู่อย่างนั้นแหละ แดกดับ
 ดับ ๆ ดอกไฟมันกระเด็นออกปุบปับ ๆ จากกองไฟ ไฟได้เชื้อเป็นอย่างนั้น กิเลสได้เชื้อก็
 เหมือนกัน มันไปได้มาจากรูป จากเสียง จากกลิ่น จากรส เอาเข้ามาเผากันในหัวใจเรา
 มีมากมีน้อยเห็นได้ชัด ๆ สำหรับผู้ที่จะไม่กิเลสเห็นได้ชัด อยู่ที่หัวใจคนมีสติ คนจะฆ่า
 กิเลสคือคนมีสติ จากนั้นก็คนมีปัญญา แล้วทำไมความเพียรจะไม่มีที่นี้ เมื่อมันเห็นชัดเข้า
 ๆ แล้วความหนักเอาเบาสู้นี้ก็มาเอง มันก็พังลงเท่านั้น ทีนี้อันนั้นพังลงแล้วอะไรมาติดที่นี้
 ฟังซิ กองไฟที่ว่านี่คือกิเลสเผาหัวใจนั้นนะ

ไฟได้เชื้อคืออะไร นำเชื้อของมันเข้ามา มันได้มาจากรูป เสียง กลิ่น รส เครื่องสัมผัส ที่ได้กระทบกระเทือนอะไรมา แล้วเอามาครุ่นคิดอยู่ในนั้นเป็นธรรมารมณ์ แล้วก็เผาอยู่ในหัวใจเรา มองดูมันก็เห็น นี่อันหนึ่ง เราพูดพอเป็นข้อเปรียบเทียบให้เข้าใจชัดติดพันอยู่ในตัวของเรา เอ้า ตามเข้าไป ๆ ดูเข้าไป ตามเข้าไป แก่เข้าไป ตัดภายนอกออก มันไปเอามาจากไหนอาหารนี่เอามากิน เชื้อไฟเอามาจากไหน เอามาจากรูปมีตาเป็นสำคัญ ตา ประมาทเพราะสติไม่มี หูประมาทเพราะสติไม่มี เนาะไล่เข้าไป ๆ ที่นี้เอาเข้มนวดกดขัน สติให้ประจำทวาร ตาทวาร ทวารจะแปลว่าอะไร แปลว่าประตู ตา หู จมูก ลิ้น กาย มุข ทวาร ทวาร ๆ ว่าไปคือประตู ๆ นั่นเอง รอบกันทันกัน ๆ แล้ว ที่นี้ตัดทางนอกไม่ให้เข้ามา มีแต่ข้างในมันก็หมดไปได้นี้จะว่าไง มันไม่มีอะไรเข้ามาเพิ่มนี้ ภายในก็เผาจนเข้าเรื่อย

ธรรมะก็คือตปธรรมอีกแหละ ไม่ว่าแต่กิเลสมัน ตป เผาเรานะ เราก็คือ ตป เผามันได้ในมงคลสูตรท่านว่าไว้จะว่าไง ตโป จ พุทฺทมจฺริยญฺจ. ตโป คือธรรมเครื่องเผาเผากิเลส ด้วยการประพฤติพรหมจรรย์ท่านว่า นั่นแปลออกว่าอย่างนั้นนะ เมื่อภายนอกไม่มีเข้ามา มีแต่ข้างในมันก็หมดไปได้ ๆ สุดท้ายไม่มีอะไรเหลือเลย สงบราบ นั่น

ท่านว่าบ้านร้างแต่มีคนอยู่ อย่างเทศน์ในหลายกัณฑ์แล้วนะ คือมีแต่ชั้นธัมมัตถิมนดินของมันเป็นอยู่อย่างนั้น ไม่มีเจ้าของ กิเลสมันตายแล้วเอาอะไรมาเป็นเจ้าของ ธรรมะเป็นเจ้าของธรรมะไม่ยึดไม่ถือนี้ ธรรมะเป็นเจ้าของใช้ไปอย่างนั้นไม่ยึดไม่ถือ อุปาทานชั้นธัมมัตถิมนดินนี้ กิเลสมันมีทันทีละ อุปาทานชั้นธัมมัตถิมนดิน รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ มันยึดเอาเป็นของมันไว้หมดเลย นั่น ที่นี้เวลาฟังไปแล้วมันก็เห็นตั้งแต่ใช้กันไปเพียงยับเยิบ ๆ เท่านั้น ละ

นี่ละพระพุทธเจ้าพระสาวกทั้งหลาย ท่านเอาชั้นนี้แหละไปเป็นเครื่องมือทำประโยชน์แก่โลก พระพุทธเจ้าเสด็จไปไหนเสด็จไปนี่ สั่งสอนโลกด้วยพระสุรเสียงอะไรเหล่านี้ ก็มีแต่เรื่องของชั้นธัมมัตถิมนดินจะว่าไง ท่านไม่ยึดไม่ถือนี้ เวลาหยุดก็หยุดจริง ๆ ชั้นธัมมัตถิมนดิน

ตัวก็สงบจริง ๆ เวลา ชั้นทำงานก็ เอ้า ทำให้เห็น แต่ไม่มีข้าศึกอะไรเข้ามาเป็นมือที่ ๒ ที่ ๓ อย่างที่ว่ามันนะ

เทศน์เท่านั้นละ พอ